

'Ya macı' dergi yayınları akademik yükseltmelerde kullanılmayacak

'Ya macı' dergi yayınları akademik yükseltmelerde kullanılmayacak

Üniversitelerarası Kurul, YÖK Ba kanı Prof. Dr. Yekta Saraç'ın önerisiyle para kar ılı ı yayın yaptı ndan "ya macı" adı verilen dergilerde yayımlanan bilimsel makalelerin, akademik yükseltmelerde dikkate alınmaması kararını verdi.

Üniversitelerarası Kurul (ÜAK), Yüksekö retim Kurulu (YÖK) Ba kanı Prof. Dr. Yekta Saraç'ın önerisiyle para kar ılı ı yayın yaptı ndan "ya macı" (predatory) adı verilen dergilerde yayımlanan bilimsel makalelerin, akademik yükseltmelerde dikkate alınmamasını kararla tırdı.

Türkiye, bu kararla dünya genelinde de hızla artan, akademik yükseltmeler için dergilerde para kar ılı ı yayımlanan makalelerin kullanılmasına "dur" diyen ilk ülkeler arasında yer aldı.

Üniversitelerarası Kurulun kararına ili kin sorularını cevaplayan Saraç, Türkiye'deki akademik yayınların sayısına bakıldı nda bir sorun görünmedi ini, asıl sorunun pek çok ülkede oldu u gibi yayınların niteli inde oldu unu ifade etti.

Bazı dergilerde yer bulan makalelerin, ara tırmaların niteli inin çok dü ük oldu una i aret eden Saraç, u bilgileri verdi:

"Bunun sebebi ara tırıldı nda 'ya macı' ekinde tanımlayabilece imiz para kar ılı ı yayın yapan dergilerin giderek artması gösterilebilir. Aslında bu, bütün dünyada bir sıkıntı, bizim ülkemize has bir durum de il. Avrupa Üniversiteler Birli i de bunun üzerine çalı ıyor fakat henüz alınmı bir kararı yok. Biz ilk defa bir karar aldık ve artık bu ya macı dergilerdeki yayınların akademik yükseltmelerde kullanılmasına müsaade etmeyece iz. Üniversitelerarası Kurul da YÖK'ün önerisiyle bu kararı almı oldu. Bundan sonra açık ve net ekilde ifade ediyoruz ki ya macı dergilerde yayın yapanlar, bu yayınlarını akademik yükseltmelerde kullanamayacak. Ancak ya macı yayıncılık ile mücadeleyi YÖK'ün son zamanlarda önem verdi i açık eri im/açık bilim çalı malarına zarar vermeden yürütece iz."

Konferanslar da mercek altında

Saraç, ya macı dergilerin yanında ya macı konferanslar ve sempozyumları da mercek altına aldıklarını belirterek, u de erlendirmelerde bulundu:

"Bazı konferanslarda, para kar ılı ı çe itli alanlarda sayısı be yüzü hatta bini a an bildiriler sunuluyor, çok farklı alanların hepsi bir yere toplanıyor. Bu uluslararası toplantılara, konferanslara evinizden de elektronik ortamda katılabiliyorsunuz, bazen katılmasanız da, do rudan özetini de gönderseniz oluyor. Tabii bunların hepsi para kar ılı ı. Buna da 'dur' diyece iz. Bu bildiriler de atama ve yükseltmelerde kullanılmayacak. Bununla ilgili de bir düzenleme yapıyoruz. Akademik te vik alınması için paralı kongreler düzenleniyor, dergiler çıkarılıyor. Bu, akademinin namusunu haleldar ediyor."

5 rektör rapor sundu

Söz konusu karar, YÖK Ba kanı Saraç'ın önerisiyle ve ÜAK tarafından 5 üniversite rektöründen olu an komisyonun hazırladı ı rapor do rultusunda alındı.

Raporda, yayımlanmak üzere kabul edilen makalelerde, içeri in özgün olmasını veya çalı manın ilgili alana yüksek etki yapma potansiyeli barındırmasını beklemeyen ve yayımlanma artı olarak yazarlardan ücret isteyen açık eri imli dergilerin, akademik camiada "ya macı", " aibeli" veya "predatör" olarak tanımlandı ı vurgulandı.

Bu dergilerin ana amacının olabildi ince çok makale yayımlayarak para kazanmak oldu una dikkat çekilen raporda, "Bu amaç do rultusunda yayımlanan makaleler nitelik, özgünlük ve etki açısından çok dü ük bir standarda göre de erlendirilmekte, hızlı yayın yapma sözü ile yazarları çok sayıda makale sunmaya cezbedilmektedir." ifadelerine yer verildi.

"Ya macı" dergilerin özellikleri belirlendi

Raporda, "ya macı" olarak tanımlanan dergilerin özelliklerine de yer verildi. Buna göre, bu tür dergilerin özelliklerinin "yayımlama için makale i leme ücreti (Article Processing Charge) ödenmesinin zorunlu tutulması", "makaleleri hızlı yayımlama sözü verilmesi ve yayınlanması", "ilan etti i konu dı nda veya birbiriyle ilgisi olmayan birçok farklı alanda makalelere yer verilmesi", "yayın ilkeleri açıklamasının eksik olması", "yayın ilkelerinde açıkça makalelerde özgünlük, önem ve etki aranmadı nın belirtilmesi", "yayımlanan ara tırmaların telif hakkını saklama veya koruma politikası olmaması" ve "hakem sürecinin gerçekçi i letilmemesi, hakem görü ve önerilerinin yazar ile payla ılmaması" oldu u belirtildi.

Bu dergilerden ücret alınan fakat de erli ve akademik usule uygun yayın yapanlar ayrıca de erlendirilecek.

Türkiye'nin kararı dünyada ilkler arasında

ÜAK'ın aldı ı karar do rultusunda, her akademisyen, akademik yükseltmelerde makalesinin aibeli dergilerde yayımlanmadı na ili kin yazılı beyanda bulunacak.

Türkiye, YÖK Ba kanı Saraç'ın iste i üzerine ÜAK tarafından alınan kararla, dünya genelinde, akademik yükseltmelerde ticari amaçla çıkarılan dergilerde

para kar ılı ı yayımlanan makaleleri dikkate almayacak ilk ÷lkelerden olacak.

"Dünyada para kar ılı ı yapılan yayımlar hızla artıyor"

Dünya genelinde son yıllarda akademik unvan almak isteyen akademisyenlerin hızla artmasına kar ın, kapsamlı de erlendirmeler sonucunda makale yayımlayan dergi sayısında büyük bir de i iklik olmaması ücret kar ılı ı yayım yapan aibeli dergilere talebi artırıyor.

aibeli dergilerdeki yayınların birço unun bilimsel nitelik dahi ta ımadı ı görü ünü savunan uzmanlar tarafından, makalelerin, insanlı a yeni bilgiler sunması, bilime katkı sa laması, ilgili alanına yenilik getiren çalı malar olması gerekti i vurgulanıyor.

Kaynak: AA

Tags: